

Autor: Julia Odelga

SWPS Uniwersytet Humanistycznospołeczny
Filia we Wrocławiu

2022

Lekcja dla klas 1-3: Instytut różnic i podobieństw.

Scenariusz lekcji do książki terapeutycznej: „Ola i Borys idą do szkoły”

Cele nauczania

- zmniejszenie zachowań stereotypowych wobec inności
- dzieci dostrzegą, że mimo, że ludzie się różnią to wszyscy są ludźmi, a więc mają wiele wspólnego
- dzieci dostrzegą, że inni też mogą być autorami dobrych uczynków
- współpraca z innymi ułatwia osiągnięcie celu

Charakterystyka grupy docelowej:

- klasy 1-3 w których są uczniowie polskiej i ukraińskiej lub polskiej narodowości

Przebieg lekcji

- Dyskusja o sznurkach (jeśli przeprowadzanie tego etapu okaże się zbyt trudne pomiń go)
- odczytanie wspólnymi siłami listu otrzymanego od bohatera bajki
- “eksperyment” (zabawa ruchowa) ujawniający podobieństwa między ludźmi
- tworzenie wspólnego listu z odpowiedzią dla bohatera bajki

Potrzebne materiały

- wydrukowany list (załącznik)
- koperta na list
- kawałki kolorowych sznurków
- taśma klejąca (lub coś innego do przyczepiania sznurków do sufitu)
- wydrukowane kartki ze słownika (załącznik) – może być na czarno białe
- duży arkusz szarego papieru

- dzieci przygotowują swoje piórniki z kredkami/ pisakami
- para nożyczek
- dodatkowe egzemplarze listu jeden na parę/ trójkę

Zadania do wykonania przed lekcją

- Prowadzący zawiesza wiele krótkich kolorowych sznurków w różnych miejscach sali. za pomocą szarego sznurka zawiesza także kopertę z listem gdzieś wysoko w widocznym miejscu tak, że dzieci nie mogą go dosięgnąć (trzeba go powiesić w momencie kiedy uczniów nie ma w sali.) Np. na lampie
- Prowadzący ukrywa w sali tyle kartek ze słownika ilu jest uczestników (wersja zajmująca więcej czasu) lub przygotowuje naczynie (do losowania) z kartkami ze słownika
- naucz się czytać słowa na kartkach, które chowasz, to ułatwi wykonanie działania dzieciom

Konieczne umiejętności lub wcześniejsze lekcje

- poznanie bajki "Olga, Borys idą do szkoły"(czas czytania 10-12 min)

Wersja 1 wykorzystaj książeczkę na wcześniejszej lekcji jako czytanekę do treningu czytania. Porozmawiaj z dziećmi o fabule bajki. Upewnij się, że zrozumieją to co przeczytały. Powiedz: kto mi opowie co się wydarzyło w bajce? Pozwól kilku dzieciom opowiedzieć fabułę. W ten sposób, że jedno dziecko zaczyna opowiadać potem kontynuuje następna osoba i tak dalej, aż do końca bajki.

Wersja 2 przeczytaj dzieciom tą książeczkę . Wcześniej przeczytaj sobie tą bajkę. Naucz się jej czytać z odpowiednią intonacją, aby utrzymać zainteresowanie dzieci słuchaniem. Porozmawiaj z dziećmi o fabule bajki. Upewnij się, że zapamiętały i zrozumiały to co im przeczytałeś. Powiedz: kto mi opowie co się wydarzyło w bajce? Pozwól kilku dzieciom opowiedzieć fabułę. W ten sposób, że jedno dziecko zaczyna opowiadać potem kontynuuje następna osoba i tak dalej, aż do końca bajki.

Uwaga: Ważne żeby wszyscy uczestnicy znali i rozumieli treść bajki. Lepiej nie zadawać dzieciom tej lektury do samodzielnego zapoznania się z treścią bo niektóre dzieci mogą mieć tym kłopot.

Długość lekcji: 45 minut

PLAN LEKCJI

Wzbudzenie zainteresowanie tematem

1. Przywitaj dzieci powiedz: "Witam Was w nowo powstałym instytucie różnic i podobieństw. Nasz instytut zajmuje się badaniem różnic i podobieństw powstałych na całym świecie." baw się z dziećmi, że ty jesteś profesorem instytutu a twoi uczniowie są naukowcami. Postaraj się przez cały czas trwania zajęć nie wychodzić z roli.
2. Zapytaj czy dzieci chcą Ci pomóc w badaniach.

Ćwiczenie 1 (20 min)

1. Gdy dzieci wchodzą do sali zwróć uwagę dzieci na kolorowe sznurki zawieszane pod sufitem
2. Zapytaj dzieci co to wisi w sali i poczekaj na odpowiedź "sznurki" "wstążki"
3. Zapytaj czy wszystkie sznurki są takie same. Zapytaj czym się różnią? (kolorem, długością, grubością).
4. Zapytaj czy to że mają różne kolory i długości powoduje że przestają być sznurkami? Może stają się wtedy szafą?
5. UWAGA: Jeśli dzieci wcześniej zauważą list powiedz że za chwile do niego wrócimy ale najpierw chcesz porozmawiać o sznurkach.
6. Po uzyskaniu odpowiedzi od uczniów wróć do listu. Ściągnij list i pokaż go wszystkim.

7. Powiedz: "Jak myślicie co to jest" gdy dzieci powiedzą "list" Powiedz: "Macie rację. Do naszego instytutu ludzie wysyłają wiele listów szukając odpowiedzi na interesujące ich pytania" zapytaj "Jak myślicie kto napisał ten list, czy kojarzycie kto to może być?" jeśli dzieci od razu nie skojarzą imienia autora listu z bohaterką bajki, którą wcześniej poznali Powiedz: "może jak odczytamy list to się dowiemy" Gdy dzieci zauważą, że nie wszystkie słowa potrafią odczytać. Powiedz: "Tak jak już wspomniałem ludzie przysyłają list z całego świata i nie wszyscy znają zbyt dobrze nasz język."
8. Dzieci mają wspólnymi siłami odczytać treść listu, w tym celu muszą odnaleźć kartki ze słownika polsko- obcojęzycznego, który kiedyś dawno temu znajdował się w bibliotece instytutu, ale rozpadł się bo był bardzo stary.

Wersja 1 Szukanie po sali kartek ze słownika (wersja zajmująca więcej czasu)

Przed szukaniem kartek powiedz: dobierzcie się w dwójki lub w trójki, tak żeby każdy miał swoją dwójkę lub trójkę. Gdy się dobiorą powiedz: "wokół was są poukrywane kartki z obrazkowego słownika polsko-obcojęzycznego, który rozpadł się ze starości. Kartki pomogą nam odczytać list. Z tego co pamiętam to słownik miał 15 kartek. Który zespół znajdzie swoją kartkę wraca na dywan i czeka aż reszta wróci." (przed lekcją powinieneś schować w sali tyle kartek ile jest zespołów, a słowa z kartek, które zostaną nie schowane możesz przetłumaczyć sam, żeby nie tracić czasu)

1. Kiedy wszyscy wrócą daj każdej grupie czas (ok. 3 min), żeby znalazły w liście swoje słowo z kartki ze słownika i poznały znaczenie swojego słowa. Pamiętaj baw się z dziećmi w naukowców powiedz: "Dziedzina nauki różnic i podobieństw jest bardzo obszerna. Potrzebujemy, żeby teraz każdy z Was stał się prawdziwymi ekspertami i specjalistami w dziedzinie waszego słowa. Teraz jest czas na to abyście jak najlepiej poznali znaczenie swojego słowa. Dowiedzcie się co ono znaczy, ile ma liter itp. na koniec spróbujcie znaleźć je w liście.
2. Rozdaj dzieciom dodatkowe egzemplarze listu, żeby każdy dobrze widział tekst. Wyjaśnij: "Nadawcy listów często przesyłają nam wiele egzemplarzy listów, żeby więcej naukowców mogło pracować nad problemem"

3. Powiedz: "Pamiętajcie, żeby nie oddawać waszych kartek innym dwójkom i trójkom ani się nie wymieniacie się z nikim, bo tylko wy macie licencję i odpowiednie wykształcenie, żeby poprawnie się posługiwać wiedzą o waszych słowach.
4. Po 3 min zacznij z dziećmi wspólnie odczytywać list. Zacznij czytać tekst, który jest po polsku. Zatrzymuj się na słowach w języku Olgi i pytaj dzieci: "Kto ma to słowo? Co ono znaczy?" Gdy dzieci będą miały problem z rozpoznaniem swoich słów podpowiedz im. Powiedz: "Słowo, które tłumaczymy ma raz... dwa... trzy... cztery... litery którzy eksperci mają słowo o czterech literach? lub przeczytaj głośno jak mówi się to słowo, brzmienie słów ukraińskich jest często podobne do polskiego.
5. Podawaj też tłumaczenia słów z twoich kartek. I tak dalej, aż przetłumaczycie cały tekst.

Wersja 2 Losowanie kartek ze słownika z kapelusza (wersja zajmująca mniej czasu)

1. Włóż kartki do pojemnika do losowania i daj dzieciom aby każdy wylosował po jednej kartce. Każdy losuje po jednej kartce. (słowa z kartek, które zostaną nie wylosowane możesz przetłumaczyć sam, żeby nie tracić czasu)
Przed losowaniem kartek powiedz: dobierzcie się w dwójki lub w trójki, tak żeby każdy miał swoją dwójkę lub trójkę. Gdy się dobiorą powiedz: "weźcie po jednej kartce z obrazkowego słownika polsko-obcojęzycznego, który rozpadł się ze starości. Kartki pomogą nam odczytać list. Który zespół ma swoją kartkę może już ją czytać"
2. Kiedy wszyscy będą już mieli kartki daj każdej grupie czas (ok. 3 min), żeby znalazły w liście swoje słowo z kartki ze słownika i poznały znaczenie swojego słowa. Pamiętaj baw się z dziećmi w naukowców powiedz: "Dziedzina nauki różnic i podobieństw jest bardzo obszerna. Potrzebujemy, żeby teraz każdy z Was stał się prawdziwym ekspertem i spacjelistą w dziedzinie waszego słowa. Teraz jest czas na to abyście jak najlepiej poznali znaczenie swojego słowa. Dowiedzcie się co co ono znaczy, ile ma liter itp. na koniec spróbujcie znaleźć je w liście."
3. Rozdaj dzieciom dodatkowe egzemplarze listu, żeby każdy dobrze widziały tekst. Wyjaśnij: "Nadawcy listów często przesyłają nam wiele egzemplarzy

listów, żeby więcej naukowców mogło pracować nad problemem” powiedz:
“Pamiętajcie, żeby nie oddawać waszych kartek innym dwójkom i trójkom ani się nie wymieniajcie się z nikim, bo tylko wy macie licencję i odpowiednie wykształcenie, żeby poprawnie się posługiwać wiedzą o waszych słowach.

4. Po 3 min zacznij z dziećmi wspólnie odczytywać list. Zacznij czytać tekst, który jest po polsku. Zatrzymuj się na słowach w języku Olgi i pytaj dzieci: “Kto ma to słowo? Co ono znaczy?” Gdy dzieci będą miały problem z rozpoznaniem swoich słów podpowiedz im. Powiedz: “Słowo, które tłumaczymy ma raz... dwa... trzy... cztery... litery którzy eksperci mają słowo o czterech literach? lub przeczytaj głośno jak mówi się to słowo, brzmienie słów ukraińskich jest często podobne do polskiego.
5. Podawaj też tłumaczenia słów z twoich kartek. I tak dalej, aż przetłumaczycie cały tekst.

UWAGA: Podczas zadania podkreślaj, że najistotniejsze jest dokładne przełożenie tekstu, a nie która grupa zrobi szybciej. Uczniowie nie mogą wymieniać się kartami, ani oddawać ich innym, aby każdy miał swój wkład w osiągnięcie celu.

Ostatecznie okazuje się, że to Olga, która uczy się dopiero pisać po polsku, dlatego część listu jest napisana po polsku, a część w języku w którym Olga mówi na co dzień. Proponuję, żeby podczas lekcji prowadzący zamiast mówić język Ukraiński mówił to język Olgi i Borysa (każdy ma jakiś język dzieci też czasem wymyślają swoje języki to normalne że ludzie mówią różnymi językami)

Aktywność grupy/ćwiczenia

Ćwiczenie „Eksperyment” (10 min)

1. Aby odpowiedzieć na pytanie Olgi, zaproponuj przeprowadzenie “eksperymentu” w waszym instytucie.
2. Mów głośno kategorię i osoby należące do tej kategorii mają stanąć blisko siebie, tworząc grupę. Np. osoby o brązowych oczach stają razem o niebieskich oczach razem.

3. Warto, abyś również uczestniczył w eksperymencie i dołączał z uczniami do tworzących się grup.
4. Warto pozwolić dzieciom samym się pogrupować, bo wtedy będą czuły większą przynależność do swojej grupy. Jeśli jednak dzieci nie będą w potrafiły się zorganizować pomóż im trochę mówiąc np. niebieskoocy na prawo, brązowoocy na lewo.
5. Najpierw nauczycieli podaje swoje przykłady a potem dzieci podają swoje wymyślone przykłady. Przykłady powinny być takie, żeby każdy pasował do jakiejś grupy.
6. Uwaga: Należy zapobiec żeby żadne dziecko nie zostało samo kilka razy podrząd wobec większej grupy. Pod koniec zabawy podaj takie przykład w których wszystkie dzieci mogłyby stworzyć jedną grupę.
7. Prowadzący powinien zapobiegać niezyczliwym komentarzom dzieci wobec innych w reakcji na czyjąś odmienność. To że ktoś np lubi coś innego niż reszta. Już w trakcie zabawy pokazuj dzieciom, że ludzie są różnorodni, ale też mają wiele podobieństw i to jest naturalne.

Przykłady:

1. Kto jest naukowcem instytutu przyrodniczego a kto jest naukowcem z instytutu różnic i podobieństw
2. Kto je kutię a kto makówki na święta
3. Kto przyszedł dziś do szkoły, a kto został w domu
4. Lubi grać w piłkę, a kto nie lubi.
5. Kto miał dzisiaj miły sen a komu się śnił koszmar
6. Bardziej lubi lody, a kto bardziej czekoladę
7. Kto woli poniedziałki, a kto bardziej lubi piątki.
8. Lubi matematykę a kto woli polski
9. Lubi pomagać innym robić zadanie, a kto lubi pomagać przy obowiązkach domowych.
10. Posprzeczał się kiedyś z przyjaciółmi, a kto się nigdy nie posprzeczał z przyjacielem
11. Kiedyś miał problem z zadaniem domowym
12. Ubrał dzisiaj spodnie, a kto sukienkę lub spódniczkę.

13. Jest uczniem szkoły (tu nazwa szkoły), a kto uczy się w innej szkole.
14. I inne przykłady według uznania nauczyciela (trzeba wziąć pod uwagę że jeżeli w grupie są dzieci z Ukrainy po 24 lutego następujące tematy mogą wywołać smutek: zwierzęta domowe, rodzina, dom)

Podsumowanie (15 min):

1. Zaproponuj podsumowanie tego co udało nam się odkryć i zbadać. Zainicjuj rozmowę o podobieństwach między ludźmi. Zwraca uwagę na to że występuje wiele podobieństw między dziećmi i Olga i Borysem (np. na Ukrainie na święta też się je barszcz kutię, kompot z suszu i ryby; Olga i Borys też czasem się sprzecniają z przyjaciółmi). Zwróć uwagę na podobieństwa między dziećmi w klasie, że parę razy stanęli jako jedna grupa np. wszyscy chodzą do tej samej szkoły lub wszyscy są dziećmi. Doceniaj też różnice i inność, która jest bardzo ciekawa.
2. Rozmowa o tym każdy z nas jest do siebie podobny obojętnie skąd pochodzi. Każdy ma szkołę religię bliskich kulturę upodabnia. To że ludzie pod pewnymi względami się różnią też jest dobre i ciekawe.
3. Na dużym arkuszu papieru szarego papieru każde dziecko pisze lub rysuje odpowiedź dla Olgi. To jest moment w którym uczniowie sami mogą poprosić Olgę o pomoc w jakimś zadaniu którego nie umieją. Uczniowie mogą pisać to co wyszło w eksperymencie. Ważne żeby dzieci robiły to dobrowolnie i nie czuły się zmuszone do życzliwości wobec innych.

UWAGA: W razie potrzeby jeśli dzieci nie będą wiedziały jak się do tego zabrać.

Przypomnij o czym był list i daj pomysły dzieciom co narysować lub napisać. Poproś, żeby dzieci się zgłaszały na który z tych punktów chcą coś napisać lub narysować. Zgłaszanie się ma jedynie pomóc dzieciom podjąć decyzję co chcą rysować/ pisać. Nie muszą się sztywno trzymać swoich decyzji. Mogą też wybrać kilka tematów.

1. Olga prosi o pomoc odpowiedź na pytanie. Napiszmy co nam wyszło w eksperymencie.
2. Mówi co lubi robić. Możecie też powiedzieć Oldze co lubicie.
3. Pyta czy my też mamy problem z odrabianiem lekcji

4. Proponuje, że pomoże zrobić mam zadanie. Dlatego jeśli nie umiecie czegoś zrobić do szkoły możecie też poprosić Olgę o pomoc.
5. Olga życzy nam miłego dnia. My też możemy życzyć jej coś miłego.
6. Jeśli ktoś będzie chciał jeszcze coś innego napisać to może.
7. Jako szef i profesor całego instytutu również napisz lub narysuj coś, żeby dać przykład dzieciom
8. Ważne jest też żeby każdy miał szansę coś napisać od siebie (aby zaoszczędzić czas dzieci mogą pisać w tym samym czasie na dużym papierze)

Osobiste zastosowanie

1. Prowadzący wspólnie z uczniami zaadresuje list (jest to okazja do utrwalenia umiejętności wysyłania listu)
2. Podziękuj w imieniu całego instytutu za pomoc. Powiedz: Dziękuję Wam za pomoc w nowych odkryciach. Nasze eksperymenty i ich wyniki zostaną zapisane w wielkich kronikach instytutu i będą służyć kolejnym pokoleniom.

LIST

Cześć,

mam na imię Olga. **мені подобається** bawić się **ляльками** i **грати** w **футбол**. Mieszkam moja mama jest pielęgniarką. **морозиво** i **шоколад** to mój ulubiony deser. Mam młodszego brata i mieszkam teraz w **Польщі**. Chodzę do **школи** tak jak Wy. Lubię się **навчати** i czytać **книги**. Czasem nie umiem zrobić, niektórych zadań w szkole. Czy wy też macie czasem problem z odrabianiem lekcji? Na przykład dzisiaj **пані вчителька** na lekcji zadała mam takie dziwne **запитання** jako zadanie domowe "Czy **Люди** są do siebie podobni czy różnią się od siebie?" Zupełnie nie wiem co na nie odpowiedzieć. Może wy macie jakieś pomysły? Pomóżecie mi? Jeśli Wy też potrzebujecie pomocy z jakimś zadaniem domowym to też chętnie Wam pomogę. Napiszcie do mnie jak coś wymyślicie. Życzę Wam miłego dnia i żeby u Was cały czas świeciło **сонце**, żebyście mogli się bawić na świeżym powietrzu.

Pozdrawiam

Olga